

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Om Begrebet Ironi

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon; Finn Hauberg Mortensen, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 1997 , s. I. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-bi-txt-shoot-id59a1d609-867d-420d-bf17-922780228f03.pdf> (tilgået 24. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 1

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Dette vil man ogsaa overbevise sig om, naar man med Opmærksomhed vil gjennemlæse Platos *Apologi*, der i sin Skildring af Socrates' Uvidenhed er saa prægnant, at man blot behøver at tie og høre, naar den taler. Han skildrer sin Viisdom i Forhold til Parieren Evenus', der tog 5 Miner for sin Underviisning. Han priser ham lykkelig paa Grund af den Positivitet, han maa have været i Besiddelse af, siden han lod sig saa dyrt betale; og svarer nu paa det Spørgsmaal om hans egen Viisdom: ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἐστὶν ἴσως ἀνθρωπίνη σοφία. τῷ ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην εἶναι σοφός (§ 20 D). De Andre derimod, mener han, maae være i Besiddelse af en højere Viisdom: οὗτοι δὲ τάχ' ἄν, οὐς ἄρτι ἔλεγον, μείζω τινὰ ἢ κατ' ἀνθρώπων σοφίαν σοφοὶ εἶεν. Her er nu det Prædicat »menneskelig«¹, der tillægges Viisdommen i Modsætning til en Viisdom, der er mere end menneskelig, af største Betydning. Naar nemlig Subjectiviteten har ved sin negative Magt løst det Trylleri, hvori Menneskelivet under Substantialitetens Form hvilede, naar den, ligesom den frigjør Individet fra sit Forhold til Staten, har emanciperet Mennesket fra sit Forhold til Gud, saa er den første Form, hvorunder dette viser sig, Uvidenhed. Guderne flygte bort og med dem Fylden, Mennesket staaer tilbage som Formen, som det, der skal optage Fylden i sig, men dette Forhold er paa Erkjendelsens Gebeet rigtigt opfattet som Uvidenhed. Denne Uvidenhed er igjen ganske consequent betegnet som *menneskelig Viisdom*, idet Mennesket her er kommet til sin Ret, men denne Ret er netop den, ikke at være som saadan. De andre Læreres Viisdom indeholdt nu i Forhold hertil meget Mere, hvorimod de naturligviis i en anden Henseende indeholdt meget Mindre, og det er derfor heller ei uden en vis Ironi, at Socrates omtaler deres Overvættighed. Denne Opfattelse finder nu Socrates ogsaa bestyrket ved det delphiske Orakels Udsagn, der fra det guddommelige Standpunkt seer aldeles det Samme². Og som overhovedet Oraklet stod i et Forhold til den corresponderende menneskelige Bevidsthed, som det i en tidligere Tid raadede med guddommelig Myndighed, i en sildigere Tid befattede sig med at forelægge videnskabelige Problemer³, saaledes see vi ogsaa i det delphiske Orakels Udsagn Socrates betræffende en harmonia præstabilita. Ogsaa den Misforstaaelse, som om han bag denne Uvidenhed skjulte en Viden, har Socrates indseet, men ogsaa opfattet den som en *Misforstaaelse*. Han forklarer nemlig, hvorledes hans overbevisende Virksomhed har kunnet paadrage ham mange Fjendskaber, og tilføjer: οἴονται γὰρ με ἐκάστοτε οἱ παρόντες, ταῦτα αὐτὸν εἶναι σοφόν, ἃ ἂν ἄλλον ἐξελέγξω. Men man seer jo ogsaa, hvorledes han protesterer mod denne Misforstaaelse, og hvorlidet han finder denne Slutning rigtig, at, fordi han kan overbevise Andre om, at de Intet vide, han derfor selv skulde vide Noget.

1. Hermed kan sammenlignes Xenophons *Apologi* § 15, hvor Talen er om det samme delphiske Orakels Udsagn til Chairephon, og det da hedder: Ὅς δ' αὖ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ δικασταὶ ἔτι μᾶλλον ἐθορύβουν εἰκότως, αὖθις εἶπεῖν τὸν Σωκράτην· ἀλλὰ μείζω μὲν, ὧ ἄνδρες, εἶπεν ὁ θεὸς ἐν χρησμοῖς περὶ Λυκούργου τοῦ Λακεδαιμονίου νομοθετήσαντος, ἢ περὶ ἐμοῦ; λέγεται γὰρ εἰς τὸν ναὸν εἰσιόντα προσεῖπεῖν αὐτόν: φροντίζω πότερα θεὸν σε εἶπω, ἢ ἄνθρωπον. ἐμὲ δὲ θεῶ μὲν οὐκ εἴκασεν, ἀνθρώπων δὲ πολλῶ προέκρινεν ὑπερφέρον.
(tilbage)
2. Efter Socrates' Fortælling betegner nemlig det delphiske Orakel ved sit Udsagn: ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστὶ καὶ οὐδενός ὡσπερ ἂν εἶποι: ὅτι οὗτος ὑμῶν, ὧ ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις, ὡσπερ Σωκράτης, ἔγνωκεν, ὅτι οὐδενὸς ἀξιός ἐστι τῆ ἀληθείᾳ πρὸς σοφίαν, § 23 A. Som Oraklet altid blot var Anledning for den fortolkende Bevidsthed, saaledes fandt dette delphiske Udsagn sin Fortolkning i Socrates.
(tilbage)
3. Smlgn. Hegel *Geschichte der Philosophie* 2 B. Pag. 173: Plato selbst brachte es in der Mathematik bald zu hoher Fertigkeit. Es wird ihm die Lösung des delischen oder delphischen Problems zugeschrieben, das vom Orakel aufgegeben wurde, und sich, ähnlich dem pythagoräischen Lehrsatz, auf den Kubus bezieht: Nämlich die Verzeichnung einer Linie anzugeben, deren Kubus gleich sei der Summe von zwei gegebenen Kubis. Dieses erfordert Konstruktion durch zwei Kurven. Bemerkenswerth ist, welche Art von Aufgaben die Orakel jetzt gemacht haben. Es war bei einer Seuche, wo man sich an das Orakel wandte, und da gab es diese ganz wissenschaftliche Aufgabe; es ist eine Veränderung im Geiste der Orakel, die höchst merkwürdig ist.
(tilbage)